

AUDYT KRAJOBRAZOWY WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

KRAJOBRAZ PRIORYTETOWY

CHARAKTERYSTYKA KRAJOBRAZU

Nazwa krajobrazu: Święta Anna

Kod krajobrazu: 24-342.17-034

Położenie administracyjne: Gmina Przyrów, Powiat częstochowski;
Gmina Dąbrowa Zielona, Powiat częstochowski

Katowice, Warszawa
2025

Projekt realizowany na zlecenie
Województwa Śląskiego
(Umowa CRU WSL nr 1462/GN/2021)

Wykonawca prac:

Konsorcjum w składzie

Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska
(Lider Konsorcjum)

UNIwersytet ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Uniwersytet Śląski w Katowicach
(Partner Konsorcjum)

SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie
(Partner Konsorcjum)

Akademia Śląska (dawniej Wyższa Szkoła Techniczna)
w Katowicach
(Partner Konsorcjum)

Kierownik naukowy Audytu:

dr hab. Urszula Myga-Piątek, prof. UŚ – Uniwersytet Śląski w Katowicach

fot. okładka:

Dominująca sylwetka kościoła Św. Anny oraz zabudowania klasztoru pobernadrdyńskiego w Aleksandówce (fot. Jakub Botwina)

1 METRYCZKA OGÓLNA KRAJOBRAZU

Nazwa Krajobrazu	Święta Anna
ID	1904
Kod krajobrazu	24-342.17-034
Typ, podtyp krajobrazu	6g - Z przewagą terenów zabudowanych o charakterze wiejskim
Typ rzeźby terenu*	B - Krajobrazy faliste
Kod mezoregionu*	342.17
Nazwa mezoregionu*	Niecka Przyrowska
Typ krajobrazu naturalnego*	Nizin; Dolin i Obniżeń
Nazwa krajobrazu naturalnego*	Peryglacjalne: równinne i faliste; Zalewowych den dolin - akumulacyjne: Równin zalewowych w terenach nizinnych i wyżynnych
Kod podokręgu geobotanicznego*	C.2.3.c
Nazwa podokręgu geobotanicznego*	Garnecki
Typ krajobrazu roślinności potencjalnej*	16
Nazwa krajobrazu roślinności potencjalnej*	Grąd subkontynentalny, odmiana małopolska, forma wyżynna, seria uboga
Kod regionu historyczno-kulturowego*	II.A.27
Nazwa regionu historyczno-kulturowego*	Ziemia Nidziańska i Pinczowska
Położenie administracyjne	Gmina Przyrów, Powiat częstochowski; Gmina Dąbrowa Zielona, Powiat częstochowski
Powierzchnia (ha)	185,33

*podano dla jednostki dominującej

2 CHARAKTERYSTYKA KRAJOBRAZU

Krajobraz priorytetowy - terenów zabudowanych o charakterze wiejskim Przyrowa (prawa miejskie od 1.01.2024 i Aleksandrówka z licznymi obiektami zabytkowymi.

Krajobraz wskazany jako priorytetowy w wyniku:

- zastosowania algorytmu w zakresie kryterium unikatowości ze względu na rynek w Przyrowie, wpisany do rejestru zabytków oraz wieżę strażacką w Przyrowie;
- oceny eksperckiej z kryterium ważności ze względu na cenne założenie urbanistyczno-ruralistyczne, występowanie roślinności towarzyszącej wysokiej (ogrody przydomowe), charakterystyczną panoramę wsi, przestrzenny kontekst wnętrza krajobrazowego.

3 WALORY KRAJOBRAZOWE

Walory przyrodnicze

Zwarty układ zabudowy kilku połączonych wsi z towarzyszącymi zadrzewieniami i niewielkimi łaskami. Obszar o umiarkowanych walorach przyrodniczych przy granicy otuliny PK "Orlich Gniazd".

Walory kulturowe

Krajobraz kulturowy zwartego układu urbanistycznego Przyrowa i ruralistycznego wsi Aleksandrówka. Liczne pozostałości zabudowy tradycyjnej Przyrowa spowodowały wpisanie całego układu urbanistycznego do rejestru zabytków. Wyróżniająca się dominanta kościoła św. Doroty, a także rejestrowy cmentarz rzymsko-katolicki. W północnej części jednostki we wsi Aleksandrówka ochronie podlega zespół klasztorny składający się z klasztoru pobernardyńskiego, kościoła Św. Anny, przyległej zabudowy starodrzewu, a także otaczających gruntów rolnych. Ze względu na licznie występujące cenne obiekty o charakterze zabytkowym, a także chroniony układ zabudowy jednostka wyróżnia się w skali regionalnej walorami historyczno-kulturowymi. Przez obszar przebiega szlak kulturowy: Warszawska Droga św. Jakuba.

Fizjonomia krajobrazu

Dominują krajobrazy typowe dla harmonijnego i mającego cechy zabytkowe krajobrazu osadniczo-rolnego ze znacznym udziałem zadrzewień i obiektów zabytkowych. Wnętrza krajobrazowe długie i wąskie zakończone zabudową i zadrzewieniami. Nieliczne negatywne dominanty krajobrazowe. Pozytywne dominanty kościoła św. Doroty w Przyrowie i klasztoru oraz kościoła w Aleksandówce wraz z przedpołem widokowym (poza granicami jednostki).

4 DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

ZDJĘCIE NR 1

Fragment Rynku w Przyrowie z dominującą sylwetką kościoła św. Doroty (fot. Jerzy Nita)

ZDJĘCIE NR 2

Tradycyjna zabudowa Rynku w Przyrowie (fot. Jerzy Nita)

ZDJĘCIE NR 3

Tradycyjna niska zabudowa przy ulicy w Przyrowie. Starsze i nowsze domy w linii chodnika, tworzą jednolity charakter. (fot. Jerzy Nita)

ZDJĘCIE NR 4

Tradycyjne zabudowania sanktuarium Św. Anny w Aleksandrówce. Śmietnik i parking zaburzają przemyślany układ (fot. Jerzy Nita)

ZDJĘCIE NR 5

Zabudowania kościelne sanktuarium Św. Anny w Aleksandrówce (fot. Jerzy Nita)

5 DOKUMENTACJA KARTOGRAFICZNA

POŁOŻENIE KRAJOBRAZU PRIORYTETOWEGO

